

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lönegarantilagen och lagen om lönegaranti för sjömän

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lönegarantilagen och lagen om lönegaranti för sjömän (RP 173/2022 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Mari Hankaankorpi, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Pekka Lindroos, Migrationsverket
- gruppchef Anu Jounio, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- jurist Anu-Tuija Lehto, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jurist Inka Douglas, STTK rf
- ledande expert Miia Kannisto, Akava ry
- specialsakkunnig Pia Marttila, Brottsofferjouren
- specialplanerare Anniina Jokinen, Europeiska institutet för kriminalpolitik, verksamt i anslutning till Förenta Nationerna (HEUNI).

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- försäkringsdomstolen
- Finlands Skeppsbefälsförbund rf
- Finlands Sjömans-Union FSU rf
- Byggnadsförbundet rf
- Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf
- Företagarna i Finland rf.

Inget yttrande av

- kommunikationsministeriet
- Servicefacket PAM rf
- Rederierna i Finland rf
- Industrifacket rf.

Betänkande AjUB 10/2022 rd

Utskottet har fått ett meddelande, inget att anmärka:

- Finlands näringsliv rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lönegarantilagen och lagen om lönegaranti för sjömän ändras. Det föreslås att det i lagarna tas in nya bestämmelser om de förutsättningar på basis av vilka fordringar som baserar sig på tredskodom och av domstol fastställd förlikning kan betalas enligt lönegarantin. I lönegarantilagen föreslås också bestämmelser om en längre ansökningstid än normalt för fordringar som hänför sig till allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande.

Dessutom föreslås ändringar i lönegarantimyndighetens rätt att få och lämna uppgifter. Arbetsgivarens skyldighet att medverka utvidgas så att en juridisk persons skyldighet att lämna uppgifter utsträcks till att gälla också vissa fysiska personer. Dessutom ska skyldigheten att lämna uppgifter effektiviseras genom att lönegarantimyndigheten ges rätt att förelägga den som är skyldig att lämna uppgifter vite.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att det i lönegarantilagen och lagen om lönegaranti för sjömän tas in nya bestämmelser om de förutsättningar på basis av vilka fordringar som baserar sig på tredskodom och av domstol fastställd förlikning kan betalas enligt lönegarantin. Det föreslås också att det till lönegarantilagen fogas bestämmelser om en längre ansökningstid än normalt för fordringar som hänför sig till allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande.

Enligt förslaget ska också arbetsgivarens skyldighet att medverka i yrkande på lönegaranti utvidgas så att en juridisk persons skyldighet att lämna uppgifter utsträcks till att gälla också vissa fysiska personer. Dessutom ska skyldigheten att lämna uppgifter effektiviseras genom att lönegarantimyndigheten ges rätt att förelägga den som är skyldig att lämna uppgifter vite.

Syftet med de föreslagna ändringarna är att förbättra lönegarantimyndighetens förutsättningar att avgöra lönegarantiärenden innehållsmässigt korrekt och snabbare än i nuläget. En annan central målsättning är att förbättra möjligheten för offer för arbetsrelaterat utnyttjande att enligt lönegarantin få sina obetalda fordringar som grundar sig på anställningsförhållande. Dessutom ska ändringarna som gäller lönegarantimyndighetens rätt att få och lämna ut uppgifter förbättra informationsflödet mellan olika myndigheter i syfte att förebygga och avslöja grå ekonomi och övrigt missbruk.

Betänkande AjUB 10/2022 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att de föreslagna ändringarna är betydelsefulla och ändamålsenliga och tillstyrker lagförslagen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Fordran som grundar sig på tredskodom eller förlikning

Enligt 4 § i lönegarantilagen kan endast sådana fordringar vilkas grund och belopp har kunnat utredas betalas enligt lönegarantin. Lönegarantimyndigheten ska se till att lönegarantiansökan utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten ska i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras.

Enligt lönegarantin ansöks det om en del fordringar som fastställts med tredskodom eller av domstol fastställd förlikning mellan parterna. En tredskodom baserar sig på motpartens passivitet under rättegången och fordrans grunder eller belopp har i allmänhet inte utretts i rätten. Den utbetalning som avtalats i förlikningsavtalet består ofta av ett helhetsbelopp och olika fordringstyper som ingår i beloppet, specifika intjäningstider för dessa eller förfallodagar för fordringarna har vanligtvis inte specificerats i avtalet. Eftersom grunderna och beloppen för fordringarna inte har utretts under rättsprocessen har en tredskodom eller fastställd förlikning inte något mervärde för lönegarantimyndigheten då grund och belopp för fordringar som ansökts enligt lönegarantin utreds.

För att förtydliga rättsläget föreslås det att det till lönegarantilagen fogas en ny 4 a § och till lagen om lönegaranti för sjömän en ny 3 a §. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en fordran som baserar sig på tredskodom eller en förlikning som fastställts av domstol betalas enligt lönegarantin, om lönegarantimyndigheten med stöd av någon annan utredning har kunnat försäkra sig om grunden för fordran och dess belopp. För att fordringar som baserar sig på förlikning ska kunna betalas enligt lönegarantin förutsätts att lönegarantimyndigheten får en utredning över vilka av de fordringar som följer av ett anställningsförhållande förlikningen grundar sig på. Annan utredning kan enligt detaljmotiveringen (s. 19) vara till exempel material som presenterats under rättegångsförfarandet eller utredningar som under lönegarantiförfarandet fåtts från parterna eller andra håll.

Utskottet anser att ändringarna är motiverade. Utskottet noterar att propositionen inte innehåller någon bedömning av hur de föreslagna ändringarna inverkar på utbetalningen av lönegaranti till arbetstagaren i fråga om en tredskodom eller en av domstol fastställd förlikning. Utskottet understryker att syftet med den föreslagna ändringen inte är att höja tröskeln för betalning enligt lönegarantin och ser det som viktigt att det följs upp vilka konsekvenser ändringen har för betalningen av lönegaranti i sådana situationer.

Lönegaranti för offer för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande

Enligt 5 § i lönegarantilagen ska ansökan om lönegaranti göras inom tre månader från det att fordran förfallit till betalning. Ansökan om skadestånd eller gottgörelse, som baserar sig på lag eller avtal och som saknar särskild förfallodag, ska betalas enligt lönegarantin inom tre månader från det att domen vunnit laga kraft eller det att avtalet ingåtts med iakttagande av etablerad arbetsmarknadspraxis. Ansökningstiden för lönegarantin är ovillkorlig och det går inte att avvika från den ens genom skälighetsprövning.

Betänkande AjUB 10/2022 rd

För en person som varit offer för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande kan den rätt så korta ansökningstiden medföra orimliga konsekvenser och därför föreslås det i propositionen att det till lönegarantilagen fogas en ny 5 a §, där det bestäms om en avvikande ansökningstid för lönegarantin i sådana situationer då arbetstagaren råkat ut för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande. Syftet med bestämmelsen är att förbättra möjligheterna för en person som råkat ut för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande att få sina fordringar som grundar sig på anställningsförhållande enligt lönegarantin.

Enligt den föreslagna nya 5 a § 1 mom. 1 punkten hindrar tidsfristen på tre månader enligt 5 § inte att lönegaranti betalas, om arbetsgivaren eller dennes företrädare har gjort sig skyldig till sådana brott mot arbetstagaren som ger uttryck för arbetsrelaterat utnyttjande. Enligt momentets 2 punkt hindrar tidsfristen inte att lönegaranti betalas, om lönegarantimyndigheten i ärendet annars har grundad anledning att bedöma att arbetstagaren har utsatts för sådant allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande som har hindrat möjligheten att ansöka om betalning av fordringar enligt lönegarantin inom den vanliga tidsfristen på tre månader.

Utskottet framhåller att det är viktigt att ett offer för allvarligt arbetsrelaterade utnyttjande kan få sin lönefordran även utan brottmålsdom. Utskottet påpekar att offer för utnyttjande ofta inte vågar inleda en straffprocess mot den som utnyttjat dem, åtminstone inte medan anställningsförhållandet ännu är i kraft.

Allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande kan ta sig uttryck på många olika sätt. Med allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande avses i allmänhet situationer då arbetstagarens arbetsvillkor är dåliga, eller till och med olagliga, och arbetstagarens ställning är sådan att han eller hon har mycket begränsade möjligheter att påverka sin situation. Vid bedömningen av om en arbetstagare utsatts för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande ska lönegarantimyndigheten utreda om arbetsgivarens verksamhet har drag som kan ha samband människohandel, grov människohandel, ocker, grovt ocker, diskriminering i arbetslivet eller ockerliknande diskriminering i arbetslivet, eller om allvarlighetsgraden i arbetsgivarens aktioner är jämförbar med dessa brott.

Enligt det föreslagna 5 a § 3 mom. kan ett offer för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande endast en gång få till godo den förlängda tidsfristen. Enligt uppgift från arbets- och näringsministeriet innebär begränsningen att arbetstagaren inte kan utnyttja undantaget angående ansökningstid flera gånger utifrån ett nytt anställningsförhållande som ingåtts med samma arbetsgivare och inte heller utifrån ett anställningsförhållande som ingåtts med en ny arbetsgivare.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att det valda regleringssättet är problematiskt med tanke på rättsskyddet för arbetstagare i utsatt ställning och ser det som viktigt att tillämpningen av bestämmelsen följs noggrant. Det är viktigt att lönegarantimyndighetens prövningsrätt vid behov utökas i fråga om beviljande av avvikande ansökningstid.

Enligt utskottet är det viktigt att utveckla lönegarantilagen så att den bättre än för närvarande tryggar fordringar för personer som utsatts för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande. Utskottet påpekar att effektiva metoder för att kräva lönefordringar också kan avskräcka ohederliga arbetsgivare, eftersom lönefordringarna ofta är större än eventuella böter.

Betänkande AjUB 10/2022 rd

Lönegarantimyndighetens resurser

Propositionen förbättrar möjligheterna för offer för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande att få fordringar som grundar sig på anställningsförhållande enligt lönegarantin. Enligt propositionen (s. 13) anses den nya bestämmelsen inte på ett betydande sätt öka lönegarantimyndigheternas arbetsmängd, eftersom sådana fall av allvarligt utnyttjande som avses i bestämmelsen sällan kommer in till behandling hos lönegarantimyndigheten.

Utskottet påpekar att allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande existerar på den finländska arbetsmarknaden. Det är sannolikt att lönegarantiansökningarna ökar om offren för allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande informeras om möjligheten att utnyttja lönegarantin. Utskottet anser det vara viktigt att man noggrant följer hur lönegarantimyndigheternas resurser räcker till för att sköta de ökande uppgifterna och att man vid behov anvisar tilläggsresurser.

Utskottet understryker vikten av utbildning för de tjänsteinnehavare som tillämpar lönegarantilagen i syfte att kunna identifiera allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande och personer som blivit offer för sådant utnyttjande.

Övrigt

Utskottet noterar att det i propositionen inte föreslås att rätten att få uppgifter ska sträcka sig till de företag som använder inhyrt arbete. Utskottet påpekar att företag som använder inhyrda arbetstagare ofta har bättre information om bland annat arbetstagarens arbetstider och arbetsuppgifter än den egentliga arbetsgivaren. Utskottet ser det som viktigt att man med snabb tidtabell utreder möjligheten att rätten att få uppgifter utsträcks till företag som använder inhyrt arbete och lämnar en proposition om ändring av regleringen till riksdagen.

I sitt betänkande (AjUB 10/2021 rd) om regeringens proposition om höjning av lönegarantilagens maximala belopp (RP 88/2021 rd) krävde arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att en övergripande reform av lönegarantilagen snabbt inleds. Utskottet framhöll att reformen bör ta fasta på bland annat förlängd ansökningstid, tillräckligt högt maximibelopp, möjligheter att påskynda behandlingen av ansökningar och förnyelsebehov angående bestämmelserna om ändringssökande.

Utskottet påpekar att det i den aktuella propositionen inte är fråga om någon övergripande reform av lönegarantilagen. Utskottet inskräpper att man grundligt följer upp och analyserar hur lönegarantilagen fungerar. Utskottet betonar att man snabbt bör ingripa i de missförhållanden som redan framkommit.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om ändring av lönegarantilagen

28 c §. Rätt att få uppgifter av andra än parter. Paragrafens *1 mom.* innehåller en förteckning över de aktörer av vilka lönegarantimyndigheten har rätt att avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av lagen. Utskottet anser att det i fråga om Migrationsverket be-

Betänkande AjUB 10/2022 rd

hövs mer exakta och noggrant avgränsade bestämmelser om skyldigheten att lämna ut uppgifter än vad som föreslås i propositionen. Utskottet föreslår att momentet ändras så att lönegarantimyndigheten har rätt att av Migrationsverket få de uppgifter som är nödvändiga för att utreda rätten att arbeta för den som ansöker om lönegaranti.

Lönegarantimyndigheten har enligt 1 mom. rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna få uppgifter av olika myndigheter också med hjälp av en teknisk anslutning eller annars på elektronisk väg. Utskottet påpekar att det i 22 § i den allmänna lagen om informationshantering (906/2019) finns bestämmelser om överföring av information mellan myndigheter via tekniska gränssnitt. Utskottet föreslår således att sista meningen i 1 mom. stryks.

2. Lag om ändring av lagen om lönegaranti för sjömän

26 c §. Rätt att få uppgifter av andra än parter. Paragrafens 1 mom. innehåller en förteckning över de aktörer av vilka lönegarantimyndigheten har rätt att avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av lagen. Utskottet anser att det i fråga om Migrationsverket behövs mer exakta och noggrant avgränsade bestämmelser om skyldigheten att lämna ut uppgifter än vad som föreslås i propositionen. Utskottet föreslår att momentet ändras så att lönegarantimyndigheten har rätt att av Migrationsverket få de uppgifter som är nödvändiga för att utreda rätten att arbeta för den som ansöker om lönegaranti.

Lönegarantimyndigheten har enligt 1 mom. rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna få uppgifter av olika myndigheter också med hjälp av en teknisk anslutning eller annars på elektronisk väg. Utskottet påpekar att det i 22 § i den allmänna lagen om informationshantering (906/2019) finns bestämmelser om överföring av information mellan myndigheter via tekniska gränssnitt. Utskottet föreslår således att sista meningen i 1 mom. stryks.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 173/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lönegarantilagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lönegarantilagen (866/1998) 22, 28 och 28 a §, av dem 28 § sådan den lyder i lagarna 1633/2009 och 1157/2016 och 28 a § sådan den lyder i lag 1633/2009, samt
fogas till lagen nya 4 a, 5 a och 28 b—28 d § som följer:

4 a §

Fordran som baserar sig på tredskodom eller förlikning

En fordran som baserar sig på tredskodom eller en förlikning som fastställts av domstol kan betalas enligt lönegarantin, om lönegarantimyndigheten med stöd av någon annan utredning har kunnat försäkra sig om grunden för fordran och dess belopp.

För att fordringar som baserar sig på förlikning ska kunna betalas enligt lönegarantin förutsätts dessutom att lönegarantimyndigheten får utredning över vilka av de fordringar som följer av ett anställningsförhållande förlikningen grundar sig på.

5 a §

Allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande

Tidsfristen enligt 5 § hindrar inte att lönegaranti betalas, om

1) arbetsgivaren eller dennes företrädare har gjort sig skyldig till ett brott enligt 25 kap. 3 eller 3 a §, 36 kap. 6 eller 7 § eller 47 kap. 3 eller 3 a § i strafflagen (39/1889) mot arbetstagaren och det ansöks om betalning enligt lönegarantin av fordringar som grundar sig på anställningsförhållandet och som dömts ut genom straffdom eller på dem grundad brottsskadeersättning, eller

2) det i ärendet annars finns grundad anledning att bedöma att arbetstagaren har utsatts för sådant allvarligt arbetsrelaterat utnyttjande som har hindrat möjligheten att ansöka om betalning av fordringar enligt lönegarantin inom den tid som anges i 5 §.

Ansökan om att en fordran som avses i 1 punkten ska betalas enligt lönegarantin ska göras inom tre månader från det att domen i brottmålet vunnit laga kraft och ansökan om att en fordran som avses i 2 punkten ska betalas enligt lönegarantin ska göras inom 18 månader från det att anställningsförhållandet upphörde.

Betänkande AjUB 10/2022 rd

Vad som föreskrivs ovan i denna paragraf tillämpas dock inte, om arbetstagaren på grundval av ett tidigare anställningsförhållande har fått den tid som avses i 2 mom. till godo.

22 §

Talan mot staten

Om en fordran i fråga om vilken ansökts om betalning enligt lönegarantin och som arbetsgivaren inte har bestridit, med stöd av 4 § har ogillats såsom outredd eller ogrundad ska arbetstagaren för att bevara sin rätt till betalning enligt lönegarantin vid tingsrätten väcka talan mot staten om fastställande av grunden för och beloppet av fordran.

28 §

Parters skyldighet att medverka och lämna uppgifter

Den som är part i ett lönegarantiärende är skyldig att medverka till utredningen av lönegarantiärendet och lämna lönegarantimyndigheten de uppgifter som behövs för verkställigheten av lagen.

28 a §

Skyldighet att lämna uppgifter på en juridisk persons vägnar

Informationsskyldigheten för en juridisk person som är arbetsgivare gäller också

- 1) den som är medlem i styrelsen eller motsvarande organ eller som är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning,
- 2) den som är personligen ansvarig för den juridiska personens förpliktelser,
- 3) den som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna den juridiska personens firma,
- 4) den som av omständigheterna att döma i praktiken leder den juridiska personens verksamhet eller sköter dess förvaltning eller egendom.

Skyldig att lämna uppgifter är också den som har innehaft en sådan ställning som avses i 1 mom. under en tid av ett år innan uppgifterna begärdes.

Om inga sådana personer som avses i 1 eller 2 mom. finns, är den som senast har innehaft motsvarande ställning skyldig att lämna uppgifter.

28 b §

Vite och handräckning

Lönegarantimyndigheten kan vid vite bestämma att arbetsgivaren eller en person som avses i 28 a § ska lämna ut följande material eller motsvarande utredning på det sätt som föreskrivs i viteslagen (1113/1990):

- 1) kopior av de handlingar som gäller anställningsförhållandet, arbetstidsbokföringen och semesterbokföringen, om de behövs för att utreda ett lönegarantiärende,

Betänkande AjUB 10/2022 rd

2) bokföringsböcker, verifikat, annat bokföringsmaterial och andra handlingar och upptagningar som hänför sig till affärs- eller yrkesverksamheten, om de är nödvändiga för att utreda ett lönegarantiärende, och

3) handlingar som gäller sammanslutningars eller stiftelsers förvaltning och avtal, om de är nödvändiga för att utreda ett lönegarantiärende.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på en sådan part i fråga om vilken det har uppstått ett behov av att utreda om denne i egenskap av förvärvare enligt 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen är ansvarig för fordringar i fråga om vilka det ansökts om betalning enligt lönegarantin eller med stöd av 2 kap. 5 § 2 mom. i semesterlagen (162/2005).

En polismyndighet är skyldig att lämna sådan handräckning som behövs för inhämtande av uppgifterna.

28 c §

Rätt att få uppgifter av andra än parter

Närings-, trafik- och miljöcentralen har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av denna lag av skattemyndigheterna, utskönningsmyndigheterna, arbetarskyddsmyndigheterna, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, pensionsanstalterna, arbetslöshetskassorna, arbets- och näringsbyråerna och kommunerna och Migrationsverket samt av Migrationsverket uppgifter som är nödvändiga för att utreda rätten att arbeta för den som ansöker om lönegaranti. ~~Centralen har rätt att få uppgifterna också med hjälp av en teknisk anslutning eller annars på elektronisk väg.~~

Närings-, trafik- och miljöcentralen har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att av den som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam bygg- eller varvsarbetsplats eller av någon annan huvudgenomförare samt av räkenskapsbyrån för arbetsgivaren för den som ansöker om betalning enligt lönegarantin få de uppgifter som är nödvändiga för att avgöra ett lönegarantiärende. Arbetsgivarens räkenskapsbyrå har rätt att av närings-, trafik- och miljöcentralen få en skälig ersättning för kostnaderna för fullgörandet av skyldigheten att lämna uppgifter inom ramen för det anslag som står till förfogande.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att inhämta uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av lönegarantiärenden också av en myndighet eller ett samfund som sköter lönegarantiärenden i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

28 d §

Utlämnande av uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna har trots sekretessbestämmelserna rätt att till en myndighet eller ett samfund som sköter lönegarantiärenden i en annan medlemsstat i Europeiska unionen lämna ut uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av lönegarantiärenden som har inletts där.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna får dessutom trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ lämna ut uppgifter som hänför sig till lönegarantin och som är nödvändiga för

1) förundersökningsmyndigheter för att förebygga, avslöja eller utreda brott eller föra brott till åtalsprövning,

Betänkande AjUB 10/2022 rd

- 2) åklagare för skötsel av uppgifter enligt 9 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019),
- 3) centralen för utredning av penningtvätt för skötsel av uppgifter enligt 2 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017),
- 4) Skatteförvaltningen för skötsel av uppgifter enligt 2 § i lagen om Skatteförvaltningen (503/2010),
- 5) arbetarskyddsmyndigheter som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) för lagstadgade tillsynsuppgifter som gäller arbetarskyddet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 4 a, 5 a och 22 § tillämpas första gången på de lönegarantiansökningar som har lämnats in efter ikraftträdandet av lagen. På lönegarantiansökningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser i 22 § som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av lagen om lönegaranti för sjömän

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lönegaranti för sjömän (1108/2000) 20, 26 och 26 a §, av dem 26 § sådan den lyder i lagarna 1634/2009 och 1158/2016 och 26 a § sådan den lyder i lag 1634/2009, samt *fogas* till lagen nya 3 a och 26 b—26 d § som följer:

3 a §

Fordran som baserar sig på tredskodom eller förlikning

En fordran som baserar sig på tredskodom eller en förlikning som fastställts av domstol kan betalas enligt lönegarantin, om lönegarantimyndigheten med stöd av någon annan utredning har kunnat försäkra sig om grunden för fordran och dess belopp.

För att fordringar som baserar sig på förlikning ska kunna betalas enligt lönegarantin förutsätts dessutom att lönegarantimyndigheten får utredning över vilka av de fordringar som följer av ett anställningsförhållande förlikningen grundar sig på.

Betänkande AjUB 10/2022 rd

20 §

Talan mot staten

Om en fordran i fråga om vilken ansökts om betalning enligt lönegarantin och som arbetsgivaren inte har bestridit, med stöd av 3 § har ogillats såsom outredd eller ogrundad ska arbetstagaren för att bevara sin rätt till betalning enligt lönegarantin vid tingsrätten väcka talan mot staten om fastställande av grunden för och beloppet av fordran.

26 §

Parters skyldighet att medverka och lämna uppgifter

Den som är part i ett lönegarantiärende är skyldig att medverka till utredningen av lönegarantiärendet och lämna lönegarantimyndigheten de uppgifter som behövs för verkställigheten av lagen.

26 a §

Skyldighet att lämna uppgifter på en juridisk persons vägnar

Informationsskyldigheten för en juridisk person som är arbetsgivare gäller också

- 1) den som är medlem i styrelsen eller motsvarande organ eller som är verkställande direktör eller innehar motsvarande ställning,
- 2) den som är personligen ansvarig för den juridiska personens förpliktelser,
- 3) den som har rätt att ensam eller tillsammans med någon annan teckna den juridiska personens firma,
- 4) den som av omständigheterna att döma i praktiken leder den juridiska personens verksamhet eller sköter dess förvaltning eller egendom.

Skyldig att lämna uppgifter är också den som har innehaft en sådan ställning som avses i 1 mom. under en tid av ett år innan uppgifterna begärdes.

Om inga sådana personer som avses i 1 eller 2 mom. finns, är den som senast har innehaft motsvarande ställning skyldig att lämna uppgifter.

26 b §

Vite och handräckning

Lönegarantimyndigheten kan vid vite bestämma att arbetsgivaren eller en person som avses i 26 a § ska lämna ut följande material eller motsvarande utredning på det sätt som föreskrivs i viteslagen (1113/1990):

- 1) kopior av de handlingar som gäller anställningsförhållandet, arbetstidsbokföringen och semesterbokföringen, om de behövs för att utreda ett lönegarantiärende,
- 2) bokföringsböcker, verifikat, annat bokföringsmaterial och andra handlingar och upptagningar som hänför sig till affärs- eller yrkesverksamheten, om de är nödvändiga för att utreda ett lönegarantiärende, och

Betänkande AjUB 10/2022 rd

3) handlingar som gäller sammanslutningars eller stiftelsers förvaltning och avtal, om de är nödvändiga för att utreda ett lönegarantiärende.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på en sådan part i fråga om vilken det har uppstått ett behov av att utreda om denne i egenskap av förvärvare enligt 1 kap. 10 § i lagen om sjöarbetsavtal är ansvarig för fordringar i fråga om vilka det ansökts om betalning enligt lönegarantin eller med stöd av 11 § i semesterlagen för sjömän (433/1984).

En polismyndighet är skyldig att lämna sådan handräckning som behövs för inhämtande av uppgifterna.

26 c §

Rätt att få uppgifter av andra än parter

Närings-, trafik- och miljöcentralen har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av denna lag av skattemyndigheterna, utskönningsmyndigheterna, arbetarskyddsmyndigheterna, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, pensionsanstalterna, arbetslöshetskassorna och arbets- och näringsbyråerna och Migrationsverket samt av Migrationsverket uppgifter som är nödvändiga för att utreda rätten att arbeta för den som ansöker om lönegaranti. Centralen har rätt att få uppgifterna också med hjälp av en teknisk anslutning eller annars på elektronisk väg.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att av räkenskapsbyrån för arbetsgivaren för den som ansöker om betalning enligt lönegarantin få de uppgifter som är nödvändiga för att avgöra ett lönegarantiärende. Arbetsgivarens räkenskapsbyrå har rätt att av närings-, trafik- och miljöcentralen få en skälig ersättning för kostnaderna för fullgörandet av skyldigheten att lämna uppgifter inom ramen för det anslag som står till förfogande.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att inhämta uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av lönegarantiärenden också av en myndighet eller ett samfund som sköter lönegarantiärenden i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

26 d §

Utlämnande av uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna har trots sekretessbestämmelserna rätt att till en myndighet eller ett samfund som sköter lönegarantiärenden i en annan medlemsstat i Europeiska unionen lämna ut uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av lönegarantiärenden som har inletts där.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna får dessutom trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ lämna ut uppgifter som hänför sig till lönegarantin och som är nödvändiga för

1) förundersökningsmyndigheter för att förebygga, avslöja eller utreda brott eller föra brott till åtalsprövning,

2) åklagare för skötsel av uppgifter enligt 9 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019),

3) centralen för utredning av penningtvätt för skötsel av uppgifter enligt 2 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017),

Betänkande AjUB 10/2022 rd

4) Skatteförvaltningen för skötsel av uppgifter enligt 2 § i lagen om Skatteförvaltningen (503/2010),

5) arbetarskyddsmyndigheter som avses i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006) för lagstadgade tillsynsuppgifter som gäller arbetarskyddet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 3 a och 20 § tillämpas första gången på de lönegarantiansökningar som har lämnats in efter ikraftträdandet av lagen. På lönegarantiansökningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser i 20 § som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors 20.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Aino-Kaisa Pekonen vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Kim Berg sd
medlem Atte Kaleva saml
medlem Tuomas Kettunen cent (delvis)
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
ersättare Mikko Lundén saf
ersättare Jari Myllykoski vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.